

Jelentés a Könyvtár működéséről
1946 szept.1-től 1947 aug.31-ig.

Az 1946/47-ik tanévet a stabilizáció sok háborus esztendő után a békebeli évek menetéhez tette hasonlónak. A megállapított, rendszeresen folyósított dotációnk lehetővé tette könyvanyagunk tervszerű gyarapítását, folyóiratok, hírlapok megrendelését, sőt sikerült pár ezer forintot a kötetések kiadásaira is fordítanunk. Evek óta most tehetjük meg először, hogy elhasználódott könyveinket, a legkeresettebb írók műveit, amelyek a forgalomban igen megrongálódtak, bekötethetjük. Ugyancsak évek óta nem köthetettünk folyóiratokat, amelyek pedig teljességüket csak így őrizhetik meg.

A könyvek magas árai miatt beszerzésünk korlátozott volt, de mégis megindulhattunk végre azon az úton, amelyen anyagunkat a rendszeres gyarapítással ismét fokozatosan fejleszthetjük. Különös tekintettel vagyunk a tanuló ifjúság igényeire, mert a tankönyvek túlzottan magas árai az ifjúságnak a legnagyobb gondot okozzák. A tankönyvakcióval kapcsolatosan sikerült egyetemi tankönyveinket ismét a legújabb művekkel tetemesen szaporítanunk.

A külföldről nyert ajándékozások is jelentősen hozzájárultak könyvállományunk fejlesztéséhez.

A növekvő szaporulat és az orvosi könyvtárunk anyagunkba való beolvasztása égetően szükségessé teszi raktárhelyiségeink kibővítését és ezért a hároméves terv keretén belül előterjesztést készítettünk könyvtárunk kibővítésére, helyiségeink modernizálására. Reméljük, hogyha az első évben nem is, de az ezt követő években sor kerül ezeknek a kiadásoknak a fedezésére is.

A könyvtár forgalma a tavalyi nagy forgalommal szemben sem mutatott visszaesést, aminek oka első sorban az, hogy a könyvtár épen maradt anyaga ki tudja elégíteni úgy az ifjúság, mint a nagy közönség igényeit. Sajnos, a tisztviselői kar létszáma nem elég nagy ahhoz, hogy a sokrétű szakunkát abban a tempóban és terjedelemben láthatná el, mintha teljes létszámmal dolgozhatna. Igen érezzük a Gazdasági Hivatalba rendelt három munkaerő hiányát. A háborus évek alatt helyéről megmozdított gyűjteményeink egy része még éppen azért nem nyert elhelyezést, mert munkaerőben hiányt szenvedünk. /Országgyűlési nyomtatványok./ Katalógus szekrényeket évek óta nem csináltathattunk megfizethetetlenül magas árak miatt és ezért katalóguscéduláink összevonásával, szelektálásával próbáljuk megoldani az új cédulák elhelyezésének kérdését. Ezek a rendkívüli munkák több munkaerőt igényelnének, így csak lassu tempóban tudjuk megoldani feladatainkat, elvégezni azokat a belső rendezési munkákat, amelyek a közönség kiszolgálásán kívül esnek.

I. Elszámolás a Könyvtár bevételeiről és kiadásairól.

Az 1946/47-ik tanévben állami dotációból kaptunk 13,356 Forintot, amelyből a múlt tanévben elköltöttünk 253.97 Forintot, így e tanévben összesen 13,602.03 Forint dotációval rendelkezünk. Quaesurái könyvtári illeték- és iktatási díjakból kaptunk 5,898.17 Forintot. Összes bevétel tehát a tanév végéig 19,500.20 Forint volt. Ezen felül tankönyvakció céljaira kiutalt a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium rendkívüli illetmény címén az Egyetemi Könyvtárnak 1600.- Ft-ot.

Az 1946/47-ik tanév végén kiadásaink végösszege 19,444.86 Ft. volt.
Maradvány: 55.34 Ft.

Kiadásaink megoszlása a következő:

Könyv- és folyóiratvásárlás	12,004.25 Ft. (62.3)
Könyvkötés	6,934.19 " (35.2)
Dologi kiadások	465.12 " (2.3)
Szállítási- és postaköltség.....	41.30 " (0.2)

Összesen:	19,444.86 Ft. 100 száz

Tankönyvakció kiadásai:

Orvosi és jogi tankönyvek.....	337.40 Ft. (4 drb. orvosi és 16 drb. jogi könyv.)
--------------------------------	---

Tüzelőanyagvásárlás az olvasóterem fűtésére: 763.20 Ft.

Összesen: 1605.60 Ft.

A javadalom felhasználásánál a könyv- és folyóiratvásárlásra fordítottuk a fősúlyt. A tudományos munkákat előnyben részesítettük a szépirodalmiakkal szemben, mint azt az alábbi táblázatunk bizonyítja:

Tudományos munkákra fordítottunk	6,423.65 Ft.-ot
Szépirodalmi művekre "	3,997.69 "
Folyóiratokra "	1,686.91 "

Összesen: 12,004.25 Ft.

A tanév folyamán eszközölt kiadásainkat számlanyilvántartási naplónkban 1-106/1946/47. tételszámok alatt vezettük.

II. A gyarapodás.

Az Egyetemi Könyvtár gyarapodása az 1946/47-ik tanévben a soproni Hittudományi Osztály könyvtárának és az Egyetemi Könyvtár folyóirat anyagának beszámítása nélkül 1880 db. volt. Az előző tanév gyarapodása ezzel szemben csak 1145 db.

Az új szerzemények eredet szerinti megoszlása a következő:

vétel.....	1946/47-ben: 497 db. (a mult tanévben: 48 db.)
ajándék	" " 1384 " (" " :1034 db.)
cserre	" " - - (" " 13 db.)

Az ajándékozók névsorát a könyvek darabszámának feltüntetésével alább közöljük:

American Joint Distribution Committee, Budapest 1 db., Amerikai Követség, Budapest 2 db., Baranyai E. 1 db., Bázeli Egyetemi Könyvtár 8 db., Berni Egyetem 2 db., Dr. Birkás Géza, Szeged 18 db., Britt Politikai Misszió 1 db., British Council Ltd., Budapesti Egyetem Bölcsészeti Kara 99 db., Carnegie Endowment for International Peace 66 db., The Council of Christians and Jews, London 3 db., Debreceni Egyetem Bölcsészeti Kara 11 db., Eszláry Károly, Budapest, 1 db., Fekete János, Pécs 1 db., Societas Geografica Fennsík 2 db., Fondation Universitaire, Bruxelles 1 db., Feschini A. 1 db., Hajduböszörményi Ref. Gimnázium 1 db., Hajdunánási Ref. Gimnázium 1 db., The Johns Hopkins University 43 db., International Conciliation New-York 1 db., IPOK 1 db., Ismeretlen ajándékozó 13 db., Ispánki E., Eger 1 db., József Nádor Műegyetem, Budapest 1 db., Kecskeméti Ref. Nőnevelő Int., 1 db., Kisfaludi Imre, Pécs 1 db., Köznevelés Könyvtára 1 db., Lévay F. író 1 db., Magyar - Szovjet Művelődési Társaság, Pécs 16 db., Nagy B. 1 db., Országos Könyvtári Központ, Budapest 106 db., Dr. Oriás Nándor, Pécs 2 db., Orvosi Kar, Pécs 743 db., Polish Research Centre 11 db., Pótlás elveszett könyvek után 18 db., Rectori Hivatal, Debrecen 1 db., Rectori Hivatal, Pécs 104 db., Román Politikai Misszió, Budapest 11 db., Sárospataki Főiskola 1 db., Dr. Skutla Árpád, Debrecen 1 db., Soproni All. Leánygimnázium 1 db., Stockholmi Magyar Intézet 1 db., Stomatológiai Klinika, Budapest 3 db., Dr. Szabó Pál zoltán 1 db., Szalai Éva 1 db., Szegedi Egyetem 2 db., Székesfehérvári Tankerület 1 db.,

Papnevelő Intézet, Fécs 1 db, Tájékoztatásügyi Minisztérium, Budapest 6 db., Dr. Tóth András, Budapest 1 db., Dr. Tóth László 1 db., Új Dunántul kiadóhivatala 5 db., United Nations Relief and Rehabilitation 1 db., Vallás- és Köznevelési Minisztérium 76 db., Váci Kegyestanítórendi Gimnázium 1 db., Veress Sándor, Budapest 10 db., Vizrajzi Intézet, Budapest 1 db., Washingtoni Egyetem 1 db.

Vétel és ajándék útján állományba vett könyvszerzeményeink darabszáma szakok szerint a következőképen oszlik meg:

Lexikonok, könyvtárak, bibliográfiák, naptárak, katalógusok....	24	db.
Filozófia, okkult tudományok, mágia, hipnotizmus	47	"
Vallástudomány	30	"
Társadalomtudomány és politika, statisztika	217	"
Céhek, céhrendszer, iparpolitika általában	3	"
Jogtudomány	42	"
Közigazgatás, hadtudomány, világháború	13	"
Közügy, nevelés	30	"
Közgazdaság	20	"
Néprajz, folklór, családi élet	3	"
Nyelvtudomány, szótárak	37	"
Természettudomány	143	"
Matematika	23	"
Alkalmazott tudományok	12	"
Orvostudomány	448	"
Mérnöki tudományok, technika	20	"
Mezőgazdaság, vadászat	4	"
Művészetek	14	"
Irodalomtörténet és tudomány	65	"
Szépirodalom	184	"
Történelem	116	"
Földrajz	67	"
Életrajz, emlékbeszéd	30	"
Egyetemi Nyomtatvány	88	"
Értesítő	19	"
Disszertáció	181	"
Összesen:	1880	db.

Folyóirataink származásáról és jellegéről az alábbi táblázat számol be:

Folyóirat v. hirlap	Vétel	Köt. pld.	U.K.K.	Egyéb aj.	Összesen
Hazai folyóirat	13	2	27	8	50
Külföldi folyóirat	-	-	12	21	33
Fővárosi hirlap	6	-	-	1	7
Vidéki hirlap	4	4	-	-	8
Külföldi hirlap	-	-	-	5	5
Összesen:	23	6	39	35	103 db

Örvendetes javulást mutat a külföldi könyv- és folyóirat ajándékozás és csere megindulása, amely a háború alatt teljesen szünetelt. Több külföldi intézménnyel vettük már fel eddig is a kapcsolatot és az Országos Könyvtári Központ nagy segítségünkre van további csere- és külföldi könyv- és folyóiratbeszerzések elősegítésében.

Sajnos a tanév folyamán érzékeny veszteséget is szenvedtünk: 1946. dec. 13.-án megjelent az intézetben a Szövetséges Ellenőrző Bizottság kiküldöttje Szergejszik orosz alezredes négy rendőrnycmozó tiszttel, 1 városi közrendőrrel és egy tolmáccsal kíséretében és a SZEB nevében felülvizsgálta a könyvanyagot. E vizsgálat során kijelölte és átvette az 1933 db-ra rugó könyv mennyiséget. Azon felül általa 3 tonna súlyra becsült folyóiratot és hirlapot. Ezek a SZEB megbízott szerint fasiszták, sovinszták, szovjetellenesek és antidemokratikusak.

III. Feldolgozás és állomány.

Az 1946/47-ik tanév folyamán 1352 mű 1430 kötetét katalógizáltuk. A katalógusainkba beosztott új címkartonok száma: 11096 db. Hét katalógusunk összes címkartonainak a száma a tanév végére 1,026.739-re emelkedett. Katalógusainkba leírt állomány tehát: 109.980 mű 144.976 kötetben. A püspöki könyvtár állománya változatlan: 11491 művet 19667 kötetben foglal magában.

IV. Forgalom.

Könyvkölcsönzésünk az idei tanévben is erős ütemben folyt. Könyvtárunkat úgy az egyetem hallgatói, mint a nagy közönség szívesen kereste fel. Olvasótermünk látogatottsága pedig a tavalyi évhez viszonyítva emelkedést mutat, amit a VKM tankönyvakióója is nagyban megnövelt, tekintve, hogy az idei télen két olvasótermi helyiséget tudtunk fűteni a tankönyv akcióra előirányzott összegből. A könyvkölcsönzés és az olvasóterem forgalmát az alábbi kimutatás szemlélteti (zárójelben a tavalyi adatokat közöljük):

Könyvkölcsönzés az 1946/47-ik tanévben: 17702 mű 20262 kötetben.
(17994)

Olvasótermünket az 1946/47-ik tanévben 3625-en látogatták.(2317).

V. Személyi ügyek.

Létszámosökkentés folytán az Egyetemi Könyvtárban az 1946/47-ik tanévben a következő elbocsájtások, illetve visszavételek történtek:

Dr. WINIS NANDORT a 10. sz. létszámosökkentő bizottság 24500/1946 M.E. 2.sz. döntésével az 5000/1946 M.E. rendelet 2 par. -a (2.)bek. b. pontja alapján állásától felmentendőnek jelölte ki. A Miniszterelnökség 36413/1947. M.E. B. 1. ú. o. sz.-u rendeletével a fenti határozatot megsemmisítette és erről nevezett a VKM. 124071/1947. VI.1.ú.o.sz. alatti értesítésével 1947 aug. 29.-én állásába visszahelyezte.

FARAGÓ Sándorné irodatisztet 1946. okt. 3.-án a 14. sz. B-lista bizottság szolgálatából elbocsájtotta; december hó 14.-én pedig a 146584/1946. VI. a. sz. leirat értelmében szolgálatába visszahelyezte.

A mt. igazgatói hely ideiglenes betöltésére a VKM. a következőket bizta meg:

Dr. VÁRKONYI Nándort a VKM. 124528/1946. VI. ú.o. sz. rendeletével 1946 nov. 19.-én az igazgatói teendők ideiglenes vezetésével bizta meg.

Dr. RUZSÁS Lajost a VKM. 51427/1947. VI. a. sz. rendeletével Dr. Várkonyi Nándor id. m.b. igazgató betegszabadságának idejére az igazgatói teendők ellátásával ideiglenesen megbizta.

Létszámosökkentés folytán történt áthelyezések:

RADNAI Julia, HOLUB Vera és Dr. PALASTHY Lászlóné egyetemi könyvtári ideiglenes alkalmazottakat Dr. Krisztics Sándor rektor ur 1946 dec. 7.-én kelt 436/1946-47 R.sz. határozatával szolgálattételre ideiglenesen a Gazdasági Hivatásba osztotta be az ott a létszámosökkentés folytán előállott munkaerőhiány pótlására. Ezen határozatát a rektor ur ugyanezen szám alatt kiadott rendelkezésével 1947 aug. 29.-én megszüntnek tekintette és nevezetteket eredeti szolgálati helyükre vissza rendelte. Dr. Lissák Kálmán e.i. rektor ur azonban 43/1947-48 R.sz. leiratával a három alkalmazottat továbbra is ideiglenes szolgálati helyükön hagyta meg a gazdasági hivatásban mindaddig, amíg a létszámosökkentés folytán beállott kényszerű körök megszűnnek és ezt az ideiglenes beosztást szükségessé teszik.

Visszatért közszolgálati alkalmazottak:

Dr. NYAKAS Sarolta könyvtárnok 1946 okt. 17.-én nyugatról visszatért és őt a VKM. 833/1947. VI. a. sz. határozatával 1947 május 6.-án szolgálatába visszahelyezte.

Dr. BÁRDOS István beosztott áll. gim. tanár 1947. július 7.-én orosz hadifogságból megérkezett; őt a VKM. 106669/1947 VI.1. sz. határozatával 1947. július 29.-én szolgálatába újra visszaállította.

Altiszti kinevezések, illetve áthelyezések:

KÖVESDI Albert Bélát, aki az Egyetemi Könyvtárban teljesített szolgálatot a VKM. 145645/1946. VI.ü. o. sz. leiratával 1947. január 9.-én a XIII. fiz. oszt. 2. fokozatába szakaltisztté léptette elő. Nevezettet a Rector Ur 1018/1946-47 R.sz. rendeletével 1947. április 18.-án szolgálatátételre a rektori hivatalhoz osztotta be.

MIETH Klétusz altisztet a pécsi rendőrség 270/1947 sz. határozatával a rendőri felügyelet alól 1947. március 29.-én feloldotta és nevezettet a VKM. 57884/1947 VI. ü. o. sz. rendeletével szolgálatába visszaállította 1947. április 12-én.

VI. A Könyvtár soproni Hittudományi Osztálya.

A soproni Hittudományi Könyvtár az elmúlt tanév folyamán vétel útján nem gyarapodott. A soproni osztály beszámolóját az alábbiakban ismertetjük:

Ajándékképpen gyarapodott a könyvtár 890 művel 923 kötetben. A főbb ajándékok a következők: Okonomikus Egyháztanács Tanulmányi Osztálva egy ízben 358 mű, második ízben 14 mű, Dr. Várhegyi Lajos 42 mű, Hamar Gyula 11 mű, Amerikai Követség 14 mű, egyéb kisebb ajándék 17 mű. A többi gyarapodás Jausz Vilmos és Poszvek Sándor volt theologiai igazgatók könyvtárunkban őrzött hagyatékából adódik, mely ebben az évben nyert feldolgozást.

Folyóirat járt 11, ebből 7 külföldi, 4 belföldi ajándék.

Könyvforgalom 411 volt.

A könyvraktár és az olvasóterem ajtóit, ablakait, fűtőtestét és egyéb megrongálódott részeit a múlt tanévben a könyvtár megjavíttatta és teljes egészében helyreállította. Az egyik olvasóterem még az elmúlt évben is tanteremként szolgált, ezért rendszeres olvasótermi szolgálat nem volt. 5 hallgató befűzette azért az olvasótermi-könyvtárhasználati díjat, mely önkéntes volt. Ebben a tanévben a Kar már minden hallgató számára kötelezőnek mondotta ki a könyvtárhasználati díjat és azt a beiratkozási díjjal együtt szedi be. A könyvtár helyiségei az elmúlt télen is fűtetlenek voltak. A fasiszta könyveket felülvizsgáló szövetséges ellenőrző bizottsági és rendőrségi közegek mintegy 100 művet elkoboztak, ezen kívül az 1919 óta megjelent magyar folyóiratok legnagyobb részét, tekintet nélkül arra, hogy a fasiszta könyvek jegyzékén szerepeltek-e, vagy sem.

A tanév végén kari könyvtárbizottsági gyűlés volt, amelyen Dr. Deák János prodekan elnökölt s melyen határozatképpen elválasztódott az egyetemi és a szemináriumi könyvtárak munkaköre. A szemináriumi könyvtárak munkáját a bizottság Dr. Schneller Editre és a mellé beosztott demonstrátorra ruházta át. Dr. Ferdinánd István könyvtárnok a szemináriumi könyvtárak munkájában csupán a rendelés és a szaktanácsadás munkáját végzi.

Pécs, 1947. szeptember 1.

Dr. Winis Nándor
mb. igazgató.